

پیش دبستان و کودک پیش دبستانی

علی پورعلی زنا توتکله

کارشناس ارشد علوم تربیتی

فهرست

۱۳	پیشگفتار
۱۷	مراحل رشد
۱۷	پیام کودکان به ما بزرگسالان
۱۹	پدر و مادر عزیزم
۱۹	با کودکانمان چه رفتاری داشته باشیم
۲۰	چگونه به حرف‌های کودکانمان گوش دهیم
۲۱	چگونه کودکان را تشویق کنیم
۲۳	بخش اول: نقش و جایگاه مدارس پیش دبستانی در آموزش و پرورش کودکان
۲۷	فصل اول: اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش پیش دبستانی
۲۸	نظرات علما و مربیان تربیتی
۲۹	ضرورت آموزش و پرورش پیش دبستانی
۳۲	نتیجه‌گیری
۳۳	فصل دوم: اهداف دوره پیش دبستانی و ویژگی‌های کودکان
۳۴	ویژگی‌های کودکان پیش دبستانی
۳۵	اهداف آموزش و پرورش در دوره پیش دبستانی
۳۷	فصل سوم: خصوصیات یک مدرسه پیش دبستانی خوب
۳۷	ضرورت ارتباط مدرسه با جامعه
۳۹	سادگی و حقیقت‌گرایی در مدرسه
۴۱	لزوم هماهنگی مدرسه با خانواده
۴۲	تناسب فضای مدرسه با امور آموزشی
۴۳	هماهنگی در سازمان مدرسه و همکاری بین کارکنان
۴۵	لزوم تشکیل انجمن اولیاء و مربیان
۴۶	فصل چهارم: مدیریت در مدارس پیش از دبستان
۴۶	ویژگی‌های مدیر
۵۰	وظایف مدیر

۵۰	چگونگی همکاری مدیر با والدین
۵۱	پیشنهادهات
۵۳	فصل پنجم: نقش مربی در آموزش و پرورش کودکان پیش دبستانی
۵۴	خصوصیات مربی
۵۷	وظایف مربی
۵۹	فصل ششم: مربیان به چند نکته مهم توجه کنند
۶۰	۱- آزادی کودک در انجام فعالیت ها
۶۰	۲- آشنایی کودک با آداب و رسوم
۶۱	۳- توجه به روح رشد کودک
۶۲	۴- کودک و حوادث زندگی
۶۴	۵- توجه به استقلال کودک
۶۶	فصل هفتم: رابطه خانه با مدرسه (اولیاء و مربیان)
۶۶	مربی خوب
۶۷	دیدار با پدران و مادران
۷۰	فصل هشتم: نیازهای مختلف کودکان در دوره پیش دبستانی
۷۱	نیازهای جسمانی
۷۲	نیازهای عقلی
۷۲	نیازهای عاطفی
۷۳	نیازهای اجتماعی
۷۴	نیازهای تحصیلی
۷۵	فصل نهم: ویژگی های شخصیتی کودکان پیش دبستانی
۷۶	خصوصیات جسمانی
۷۷	خصوصیات ذهنی
۷۹	خصوصیات گویایی
۸۰	خصوصیات اجتماعی
۸۲	خصوصیات عاطفی
۸۳	خصوصیات اخلاقی

۸۴	فصل دهم: موضوعات درسی و محتوای آموزش در دوره پیش دبستانی
۸۵	موسیقی
۸۶	نقاشی
۸۸	ادبیات
۸۹	ریاضیات
۹۰	علوم
۹۲	منابع آموزش علوم
۹۶	فصل یازدهم: روش های آموزش در دوره پیش دبستانی
۹۷	آموزش غیرمستقیم
۹۸	آموزش از راه مشاهده
۱۰۰	گردش علمی
۱۰۳	چگونگی پاسخ به پرسش های کودکان
۱۰۶	بازی آزاد
۱۰۸	فصل دوازدهم: نقش موسیقی در آموزش و پرورش کودکان پیش دبستانی
۱۰۹	اهداف آموزش موسیقی
۱۰۹	محتوای آموزش موسیقی
۱۱۱	مراحل آموزش موسیقی
۱۱۳	نتیجه گیری
۱۱۵	بخش دوم: نقش بازی در آموزش و پرورش کودکان پیش دبستانی
۱۱۷	اهمیت بازی و تفریح در کودکان
۱۱۸	فصل سیزدهم: ویژگی های اسباب بازی کودک
۱۱۸	اهمیت اسباب بازی
۱۱۹	خصوصیات اسباب بازی
۱۲۱	اسباب بازی های آموزشی
۱۲۴	فصل چهاردهم: نقش تربیتی بازی های دوره پیش دبستانی
۱۲۴	بازی های جسمی
۱۲۵	بازی های تقلیدی
۱۲۵	بازی های نمایشی

بازی‌های نمادین ۱۲۶

بازی‌های تخیلی ۱۲۷

بازی‌های آموزشی ۱۲۸

بخش سوم: مشکلات و اختلالات شایع در کودکان و راهکارهای مواجهه با آنها ۱۲۹

فصل پانزدهم: حسادت ۱۳۲

علل انگیزه‌های حسادت ۱۳۳

واکنش‌های حسادت ۱۳۴

پیشگیری و درمان حسادت ۱۳۵

فصل شانزدهم: همرویی و گوشه‌گیری ۱۳۸

خصوصیات کودک کم‌رو ۱۳۹

علل کمرویی ۱۳۹

درمان کمرویی ۱۴۰

فصل هفدهم: تیک ۱۴۲

علائم و نشانه‌های تیک ۱۴۲

علل بروز تیک ۱۴۳

درمان تیک ۱۴۳

فصل هجدهم: اختلال توجه و تمرکز ۱۴۵

خصوصیات کودکان بیش‌فعال ۱۴۶

مشکلات عاطفی و اجتماعی ۱۴۷

روش‌های درمانی ۱۴۸

فصل نوزدهم: ترس و اضطراب ۱۵۲

منشأ ترس ۱۵۳

انگیزه‌های ترس ۱۵۴

آثار و عوارض ترس ۱۵۵

درمان ترس ۱۵۵

۱۵۷	فصل بیستم: اوتیسم
۱۵۸	علائم و نشانه‌ها
۱۵۹	علل بروز اوتیسم
۱۵۹	تشخیص اوتیسم
۱۶۰	درمان اوتیسم
۱۶۲	فصل بیست و یکم: دزدی
۱۶۳	علل دزدی
۱۶۴	درمان دزدی
۱۶۶	فصل بیست و دوم: پرخاشگری
۱۶۶	علل پرخاشگری
۱۶۹	درمان پرخاشگری
۱۷۱	فصل بیست و سوم: دروغگویی
۱۷۲	علل دروغگویی
۱۷۳	درمان دروغگویی
۱۷۶	فصل بیست و چهارم: لکنت زبان
۱۷۷	لکنت زبان در کودکان
۱۷۸	علائم و نشانه‌ها
۱۷۹	علل لکنت زبان
۱۸۱	درمان لکنت زبان
۱۸۲	فصل بیست و پنجم: ناخن جویدن
۱۸۲	علائم و نشانه‌ها
۱۸۳	علل ناخن جویدن
۱۸۳	درمان ناخن جویدن
۱۸۵	فصل بیست و ششم: ناسازگاران اجتماعی
۱۸۵	عوامل ناسازگاری
۱۸۸	درمان ناسازگاری

۱۹۰..... فصل بیست و هفتم: مشکلات خانوادگی

۱۹۱..... علل مشکلات

۱۹۳..... مشکلات خانوادگی و اهمیت روابط والدین

۱۹۵..... راهکارها و نکات تربیتی

۱۹۷..... سخن آخر

..... منابع

۱۹۸.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

پیشگفتار

کلام و رفتار کودکان در سنین پیش از دبستان از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است؛ وجودشان پُر از انرژی و محبت است؛ یادگیریشان بیشتر از طریق شنیدن‌ها، دیدن‌ها، تقلید و رفتار کنجکاوانه است. کلید برقراری ارتباط مفید و مؤثر و سازنده با آنها، محبت است. در این دوران، تنبیه و تهدید آفت رشد عاطفی و روانی کودک است. پایه‌های استوار شخصیت کودکان، در این دوره پی‌ریزی می‌شود؛ همچنین زمینه بسیاری از اختلالات رفتاری، مانند گوشه‌گیری‌ها، ناسازگاری‌ها، بی‌قراری‌ها، پرخاشگری‌ها، کمرویی، حسادت، ترس و اضطراب و بزهکاری و انحرافات نوجوانان و جوانان را باید در این دوره جستجو کرد. بدون شک سلامت دوران نوجوانی و جوانی، شکوفایی شخصیت، خلاقیت‌های هنری و حسن پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی نیز ناشی از رشد مناسب و مطلوب کودکان در همین دوران است. گزل^۱، که بسیاری از روانشناسان او را پدر روانشناسی کودک در امریکا می‌دانند، در ذکر اهمیت فوق العاده دوران کودکی می‌گوید: «کودک در پنج، شش سال اول زندگی، نسخه کوچکی از جوانی است، که بعداً خواهد شد» به عبارت دیگر گزل نیز بیشتر صفات و ویژگی‌های افراد در دوران جوانی و بزرگسالی را متأثر از نحوه رشد و تربیت آنان در دوران کودکی می‌داند.

فروید^۲ روانشناس معروف اتریشی نیز معتقد است، که شخصیت، منش و سبک زندگی هر فرد تا سن پنج سالگی شکل می‌گیرد. اگرچه حوادث و رویدادهای بعدی، تا حدودی زیادی رفتار و شخصیت فرد را تغییر می‌دهد؛ ولی خمیرمایه اصلی و اولیه شخصیت فرد که از خانواده نشأت گرفته است، حفظ خواهد شد؛ همچنین تحقیقات روانشناسان نشان می‌دهد که پنجاه درصد هوش کودک از تولد تا ۵ سالگی حاصل می‌شود. خلاصه اینکه تمامی روانشناسان، مربیان و علمای تربیتی بر اهمیت رشد و پرورش فرد در دوران کودکی تأکید کرده‌اند؛ از اینرو والدین باید به این امر مهم توجه کنند و در تربیت صحیح

1- Gasel.

2- Freud

فرزندان خود بکوشند. «رمز توفیق والدین در تربیت کودک در سنین قبل از مدرسه، در حسن برقراری ارتباط با او و ارائه بهترین الگوهای رفتاری و کلامی است. رفتار و گفتار ما، مستقیم و غیر مستقیم، آگاهانه و ناآگاهانه کودک را متأثر می‌سازد».^۱

بعد از خانواده، کودکستان نیز در آموزش و پرورش کودک نقش بسزائی دارد؛ در واقع کودکستان همراه و مکمل خانواده در تعلیم و تربیت کودکان است؛ زیرا بسیاری از نیازهای کودک را نمی‌توان در خانه برطرف نمود؛ حتی اگر خانواده از تمامی امکانات نیز برخوردار باشد؛ به عنوان مثال، یکی از نیازهای کودک، معاشرت و بازی با همسالان خود است، که این موفقیت را می‌توان فقط در کودکستان برای کودک فراهم کرد؛ بنابراین با توجه به مشکلات خانواده‌ها، اشتغال مادران، شیوه‌های خاص تعلیم و تربیت در دوره پیش از دبستان، نیاز کودکان به بازی‌های گروهی جهت ارتباط مطلوب با دیگران و... لزوم و اهمیت کودکستان‌ها آشکار می‌شود؛ اما مهمترین مسئله‌ای که در زمینه تعلیم و تربیت کودکان مطرح است، هماهنگی بین الگوهای خانه و مدرسه است؛ زیرا اگر کودک بین الگوهای تربیتی تضاد و مغایری مشاهده کند، به طور یقین به دام شک و تردید گرفتار خواهد شد و نمی‌تواند بین دو الگو تربیتی خانه و مدرسه، یکی را انتخاب کند. این دوگانگی در الگوهای تربیتی، بدترین وضعیت روحی و روانی را برای کودک فراهم می‌کند. در این حالت کودک دچار تزلزل روحی و عصبانیت می‌شود، نمی‌تواند به درستی تصمیم بگیرد و انتخاب کند. این مسئله یکی از مهمترین نکات تأثیرگذار در بهداشت روانی کودکان است، که والدین و مربیان باید نسبت به آن توجه لازم را داشته باشند و با ایجاد هم‌نوايي و هماهنگی بین الگوهای تربیتی خانه و مدرسه، زمینه تربیت صحیح و شایسته کودکان را فراهم نمایند. کتاب حاضر حاصلی است از نقطه نظرها و راهنمایی‌های صاحب‌نظران، محققان، روان‌شناسان و علمای تربیتی درباره کودکستان و آموزش و پرورش کودکان در دوره قبل از دبستان، که می‌تواند راهنمای خوبی برای والدین، مدیران و مربیان کودکستان‌ها باشد و آنها را در امر تعلیم و تربیت کودکان این

دوره یاری نماید. این کتاب در سه بخش و ۲۷ فصل تنظیم شده است. در بخش اول مسایلی مانند ضرورت و اهمیت مراکز پیش دبستانی، اهداف و ویژگی های این دوره، وظایف کودکان و مربیان، نیازهای کودکان، شیوه های آموزشی و تربیتی و موضوعات و محتوای درسی در دوره پیش دبستانی و... مورد بررسی قرار گرفته است. بخش دوم، با توجه به اهمیت موضوع تنها به بازی های کودکان و خصوصیات و ویژگی های اسباب بازی های مناسب این دوره اختصاص داده شده است؛ زیرا به اعتقاد تمامی روانشناسان و مربیان تربیتی، بازی مهمترین عامل در تعلیم و تربیت کودکان، در دوره پیش دبستانی است، و در بخش سوم مهمترین مشکلات و اختلالات شایع کودکان در دوره پیش دبستانی مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار گرفته و راهکارهایی نیز برای پیشگیری و درمان آنها ارائه شده است؛ زیرا بررسی ها و تحقیقات نشان می دهد، که بسیاری از خانواده ها با مشکلات رفتاری کودکان خود مواجه هستند.

موضوعات و محتوای این کتاب که نتیجه بررسی آثار معتبر علمی و پژوهشی مرتبط با کودکان دوره پیش دبستانی و همچنین خالق نجارب نگارنده در این زمینه بوده، به شیوه بسیار ساده ای نگارش یافته است. با اینکه مخاطبان اصلی این کتاب، والدین کودکان و مربیان می باشند؛ اما بدون تردید مطالب این کتاب می تواند برای تمامی دست اندرکاران تعلیم و تربیت کودک، معلمان، کارشناسان عارم تربیتی و دانشجویان مفید و مؤثر واقع شود. در اینجا لازم است که از تمامی دوستان و همکاران گرامی، بویژه از دوست ارجمندم آقای سهیل پورملک که از جهات مختلف مرا یاری نموده اند، تشکر و قدردانی نمایم و این کتاب را به تمامی این بزرگواران تقدیم می کنم؛ همچنین از کارکنان انتشارات دهسرا، بویژه از مدیر محترم آن، به خاطر چاپ و نشر این اثر بسیار ممنون و سپاسگزارم. از همسر و فرزندانم نیز که مشکلات ناشی از این کار را همچون کارهای دیگر با کمال صبر و حوصله تحمل کرده اند، ابراز تشکر و قدردانی می کنم، در پایان از خوانندگان این اثر، بخاطر نقایص و اشکالات احتمالی آن، پوزش می طلبم و امیدوارم با رهنمودها، انتقادات و پیشنهادات سازنده، نگارنده را در این امر مهم یاری نمایند.

بدون شک هرگونه حُسن و مزیتی که در این اثر وجود دارد، مرهون فلاسفه، روانشناسان، مربیان تربیتی و سایر اندیشمندی است، که در طول تاریخ گذشته و معاصر تعلیم و تربیت، تلاش و همت کرده‌اند و میراث فرهنگی و تربیتی درخشان و ارزشمندی را به ما عرضه داشته‌اند.

علی پوزعلیرضا توتکله

سال ۱۳۹۳

مراحل رشد

سقراط می گوید: ای همشهریان! چگونه است که شما سنگ ها را به این دقت و ظرافت برای کسب ثروت تراش می دهید؛ اما از ظرافت های تربیتی فرزندان خود که روزی باید آنها را در جامعه رها کنید، غافلید؟ برای اینکه فرزند ما خوب تربیت شود، باید به خاطر او دو برابر وقت صرف کنیم و یک برابر هزینه. تربیت فرزند در کودکی و جوانی به مراتب آسانتر از یک فرد بالغ و جاهل است. والدینی که از اعتماد به نفس کافی برخوردارند، فرزندان خود را از طریق آموزش عواملی چون مثبت اندیشی، اعتقادات و ارزش های اجتماعی تربیت و رویه اعتماد به نفس و اتکاء به خود را به آنها تزریق و القا می کنند. داشتن والدین قابل و شایسته نعمت و میراث بزرگی است؛ اولیائی که با خطاکاری و نیرنگ بازی فرزندان خود را بزرگ کرده اند، موجب سرخوردگی و حقارت نسل های آینده اند، وجود یک راهنما یا یک انگ در زندگی کودکان، که می توانند والدین، معلمان یا بستگان آنها باشند، نقش مؤثری در زندگی آنها ایفا می کند. آنها در سنین کودکی چشم به بزرگان خود به عنوان الگو دارند، تا از آنها پیروی و الگوبرداری کنند. ما حتی در بزرگی هم به مدیران و سرپرستان خود به عنوان شبل و مدل نگاه می کنیم.

پیام کودکان به ما بزرگسالان

- ۱- ما احیاگر شخصیت ها و ارزش های شما هستیم.
- ۲- ما غالباً آینه ی تمام نمای شما هستیم.
- ۳- ما شادی خود را در شادی شما می دانیم.
- ۴- ما از شما یاد می گیریم که چگونه زندگی کنیم.
- ۵- ما از شما یاد می گیریم که چگونه همسری باشیم.
- ۶- ما از شما یاد می گیریم که چگونه مادری یا پدری باشیم.

- ۷- ما از شما یاد می‌گیریم که چگونه شهروندی باشیم.
- ۸- ما از شما یاد می‌گیریم که چگونه با مردم ارتباط برقرار کنیم.
- ۹- ما نمی‌خواهیم همیشه کودک بمانیم و همیشه با ما کودکانه رفتار شود.
- ۱۰- ما نیاز داریم در حد توان خویش با واقعیت‌های تلخ زندگی آشنا شویم و از شما بزرگسالان یاد بگیریم که چگونه آنها را تحمل کنیم.
- ۱۱- ما به رشد و گسترش خودپنداری مثبت، عزت نفس و اعتماد به نفس نیاز داریم؛ و آنها را از کسانی می‌توانیم یاد بگیریم که شخصاً از آنها بهره‌مند باشند.
- ۱۲- ما فراتر از محبت و نفرت و چگونگی اظهار آنها را از شما یاد می‌گیریم.
- ۱۳- ما از کردارهای شما بیشتر از گفتارهای شما یاد می‌گیریم.
- ۱۴- ما فرایندهای را دوست داریم، دروغ‌گویی و تملق و صراحت و صداقت را از شما یاد می‌گیریم.
- ۱۵- ما نیازمندیم یاد بگیریم که چگونه از خویشتن مسلط باشیم، بدون اینکه احساس حقارت کنیم.
- ۱۶- ما از شما بزرگترها یاد می‌گیریم که چگونه از نظم و انضباط در سراسر زندگی خود برخوردار باشیم.
- ۱۷- ما هم مثل شما نیاز داریم مورد عنایت و عطوفت قرار بگیریم و مطرح باشیم و احساس هویت کنیم.
- ۱۸- ما از شما بزرگسالان انتظار نداریم که به جای ما بیندیشید، تصمیم بگیرید و یاد بگیرید.^۱

پدر و مادر عزیزم

برای من الگو و آسوه‌ای از خوبی‌ها و پاکی باشید. مرا با دیگران، با برادران و خواهرانم، با دوستانم، با فرزندان دوستان و آشنایان خود و... مقایسه نکنید. من [من] هستم و ویژگی‌ها و توانایی‌های خاص خود را دارم. در میان جمع هرگز ضعف‌ها و لغزشهایم را به رخم نکشید. مرا در مقابل چشمان خیره‌ناظران شرمسار و خجل نسازید؛ چرا که این کار شما نتیجه و عاقبتی جز کینه و نفرت نخواهد داشت.

از شما می‌خواهم که همواره مرا در امور زندگی‌ام راهنمایی کرده و با پند و اندرز و مهربانی شادم کنید، با من مانند یک بیگانه و غریبه رفتار نکنید؛ من فرزند شما هستم و حق بزرگی برگردنتان دارم، نه آن تربیت صحیح، منطقی و انسانی است؛ این حق مرا به شایستگی ادا کنید. همان‌گونه که به سلامت جسمم اهمیت می‌دهید، به سلامت فکرم نیز اهمیت دهید و همان‌طور که مرا نب تغذیه‌ام هستید، مواظب تربیتم نیز باشید.

با کودکانمان چه رفتاری داشته باشیم

- ۱- در حضور کودکان خویش با یکدیگر دعوا نکنید.
- ۲- نسبت به همه آنها یکسان محبت نمایید.
- ۳- هرگز به کودکان خود دروغ نگویید.
- ۴- عادت و خطای یکدیگر را بپذیرید.
- ۵- با کودکان خود دوست و رفیق باشید.
- ۶- به دوستان کودکان احترام بگذارید و به آنها محبت کنید، تا احساس غرور کنند.
- ۷- جواب سؤال کودکان خود را بدهید.
- ۸- کودکان خود را جلوی دوستانشان تنبیه و سرزنش نکنید.
- ۹- صفات خوب و بارز کودکان خود را تحسین کنید و روی خطاها و اشتباهات آنها زیاد تأکید نکنید.

- ۱۰- در محبت نسبت به کودکان خود پایدار باشید.^۱

چگونه به حرف‌های کودکان گوش دهیم

هرگز به کودک خردسال نگوییم که «کار دارم»، «وقت ندارم»، «خلاصه بگو»، «عجله دارم زود باش»، «برو به مامانت بگو و...». از مهمترین کارهای پدر و مادر گوش دادن به صحبت‌های کودک است. مبادا در تنظیم برنامه‌ها و فعالیت‌های شخصی، شغلی، حرفه‌ای، اجتماعی و مسئولیت‌های خانوادگی و در اعمال اولویت‌ها، دچار اشتباه شویم و زمانی را برای صحبت با کودکان و گوش دادن به حرف‌های آنها در نظر نگیریم.

به هنگام صحبت و گفتگو با کودک خیلی آرام، صبور و متبسم بوده و مطلقاً عجله ننموده و نگران وقت و کارهای دیگر نباشید. کودک شما از رفتار و چهره شما، جابجا شدن شما، به ساعت نگاه کردن‌ها و غیره متوجه می‌شود که شما کار دارید و او باید کمتر یا تندتر صحبت کند. هر چه بیشتر برداشت‌ها در او اضطراب ایجاد کرده و روانی کلامی او را مختل می‌نماید. زمانی که ارتباط بین کودک و مادر صمیمی و دوست داشتنی باشد، لحظه‌های قصه‌گویی مادر برای کودک، خواب‌ترین و لذت‌بخش‌ترین ساعات زندگی کودک خواهد بود. عموماً کودکان، این لحظات و ارتباطات بسیار صمیمی و دوست داشتنی را به همه کارهای دیگر، از تماشای تلویزیون گرفته تا بیرون رفتن و غیره، ترجیح می‌دهند. قطعاً شما نیز می‌توانید چنین ارتباطی با کودک برقرار نمایید. برای رشد متعادل عاطفی کودک، ضروری است که پدران و مادران در بطنی و محبت خودشان را هم با زبان و هم با رفتارشان به کودک ابراز کنند. این یک نیاز فطری کودک است و رشد مطلوب کودک در گرو تأمین بهینه این نیاز مهم است. کودک دوست دارد که وجودش، اعمال و رفتارش مورد توجه و علاقه دیگران قرار گیرد. چه کسی بهتر از پدر و مادر می‌تواند، خریدار چنین تقاضایی باشد.^۱

مادر می‌تواند با گوش دادن به حرف‌های کودک، نیازهای او را تشخیص دهد و به آنها پاسخ دهد.

کودک می‌تواند با

گوش دادن به حرف‌های مادر، نیازهای او را تشخیص دهد و به آنها پاسخ دهد.

چگونه کودکان را تشویق کنیم

والدین و مربیان برای تشویق کودکان با توجه به تفاوت‌های فردی، باید این چهار جمله را همیشه در ذهن خود داشته باشند و از آنها برای تشویق کودکان استفاده نمایند و اثرات درخشان آن را، بخوبی مشاهده کنند.

۱- فرد را با فرد مقایسه نمی‌کنم.

۲- امروز هر کس را با دیروزش می‌سنجم.

۳- هر کس امتیاز خاصی دارد، که دیگری ندارد.

۴- افراد، مانند میوه‌ها در زمان‌های مختلف می‌رسند.

با توجه به این که دو نوزاد در تمامی خصوصیات مثل هم نیستند، پس توقع یکسان هم، نباید از افراد داشته باشیم.